

Bibeln - karta eller kompass?

Bibeln är en spännande bok, och högaktuell på ett sätt som den definitivt inte var för tio eller tjugo år sedan. Inför den nya bibelöversättning som släpps till första advent dyker Bibeln upp i radio- och TV-program, den refereras till i aktuella böcker och modern musik.

Allt fler människor upptäcker vad den kristna kyrkan alltid vetat: att Bibeln håller att ta spjörn emot när man funderar över de stora livsfrågorna, att den kan ge vägledning i hur man bäst lever sitt liv, att den pekar på vägen till Gud.

Däremot är det inte så många av dagens bibelanvändare som inleder sin bibelläsning med att bestämma sig för att tro på och leva efter vartenda ord som står där. På den punkten ger Bibeln själv dem rätt: "Pröva allt, och ta vara på det som är bra" skrev Paulus (1 Thess 5:21).

Som kompass

Jag ser två grundläggande och vitt skilda sätt att läsa Bibeln för att få vägledning i sitt liv. I yngre år sysslade jag en del med orientering, och jag tillåter mig att låna en bild från den sporten. Där har man två redskap till sin hjälp för att hitta vägen: karta och kompass.

Jag använder Bibeln som en kompass: den pekar ut en riktning genom livet där kärleksbudet är det centrala. Hela lagen sammanfattas i detta enda bud: Du skall älska din nästa som dig själv (Gal 5:14).

När en orienterare tvekar mellan höger och vänster i en stigmorsning är det inte säkert att kompassen ger ett entydigt svar, men den pekar ut en huvudriktning. Sedan kan man välja lite olika vägar till målet.

Som karta

Men alltför många använder Bibeln som om den vore en karta, som om den i varje livets vägval hade ett tydligt svar att ge. Deras fixpunkter ligger inte i det övergripande temat utan i enstaka detaljer.

När man orienterar kan man ibland komma vilse. Då ser man sig omkring efter hållpunkter i landskapet för att hitta rätt punkt på kartan. Ibland - särskilt om man glömt kompassen hemma - kan man då hitta punkter på kartan som tycks stämma med omgivningen, men när man valt väg och löpt en bit upptäcker man att det inte stämmer längre. Då gäller det att lyfta blicken från kartan, studera landmärkena omkring sig på nytt och hitta rätt på kartan. Har man hamnat utanför den karta man har med sig är man hjälplös.

Kartan gäller

Att lägga stor vikt vid enstaka bibelverser utan att ta hänsyn till helheten är som att orientera med Bibeln som karta istället för som kompass. Går man dessutom efter niddbilderna av militär orientering ("om kartan och verkligheten inte stämmer överens, så är det kartan som gäller") kan det bli hur fel som helst. Särskilt som kartan ritades över en terräng som ligger tvåusen år och flera hundra mil från vår egen.

Efter min förra Forum-artikel ("Toleransen och dess gräns" 1/11) blev jag uppringd av en äldre man som tillhörde Maranata och som krävde mig på besked om vad jag egentligen tycker om homosexuella. Den frågan hade jag inte gått in på i den artikeln, eftersom den främst handlade om åsikts- och yttrandefrihet och formerna för att debattera olika frågor i det här landet.

Dessutom tycker jag att det finns alldeles för många kategoriska svar i ämnet ändå.

Pekar olika

Homosexfrågan är svår för kyrkan att hantera eftersom helheten och enskildheterna i Bibeln verkar peka åt diametralt olika håll. Bibelns helhet pekar - som jag läser den - mot att allt som sker i kärlek, och inte skadar andra människor, är gott. När enskilda bibelverser säger att homosexualitet är synd måste jag därför tro att de syftar på något annat än det vi menar med ordet idag - kanske på det i antiken vanliga bruket att äldre män tog till sig unga gossar som fick tjäna dem på olika sätt. Många av Bibelns lagar och regler (kanske alla) har tillkommit för att hindra att utsatta människor utnyttjas och kränks av någon som är starkare. På sexualitetens område är vi sårbarast, och därför finns det skäl att omgärda den med många regler för att hindra att människor kränks och skadas. Pedofili, våldtäkt och annat sexuellt förtryck är alltså givetvis förkastligt. Men som uttryck för ömsesidig kärlek mellan två jämbördiga människor, är sexualiteten av godo. Därför gav jag på direkt fråga mannen från Maranata beskedet att jag accepterar homosexuella handlingar, förutsatt att de sker frivilligt mellan vuxna människor.

Uppenbarligen ifrågasatte mannen efter det beskedet om jag överhuvudtaget har rätt att kalla mig för kristen. Mycket talar också för att homosexfrågan - eller egentligen den underliggande skillnaden i bibelsyn - är en fråga som skapar stor splittring inom många kristna kyrkor. Frågan är just nu högaktuell inom mitt eget samfund, Svenska Missionsförbundet, där en församling i Värmland nyligen beslöt att som pastor anställa en kvinna som lever i registrerat partnerskap med en annan kvinna. Beslutet strider mot tidigare praxis i samfundet, men accepterades med röstsiffrorna 4-1 av SMF:s ansvarsnämnd. Hur djup sprickan är visas av att nej-rösten kom från samfundets högste ledare, missionsföreståndare Krister Andersson, som också vänt sig i brev direkt till landets SMF-församlingar för att söka stöd för sin linje.

Det finns en logisk följd från Gamla till Nya Testamentet, där mänskligheten går från en regelstyrd moral med tusentals regler till ett stadium av frihet under ansvar, precis som ett barn behöver fasta regler när det växer upp men sedan måste fostras att ta ansvar för sina egna handlingar.

Hanterad med frihet under ansvar gentemot andra människor är kärleken alltid god.

Roland Hamlin

Roland Hamlin, Delsbo, är glesbygdsutvecklare i Svågadalen, gift och trebarnsfar.